

LDDK pozīcija
Nacionālās trīspusējās padomes sēdei
2022.gada 16.jūnijā

Par NTSP darba kārtības jautājumiem LDDK pauž šādu viedokli:

1. Par pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku turpmākajam periodam

Latvijas tautsaimniecība saskaras ar būtiskiem izaicinājumiem cilvēkkapitāla jomā, ņemot vērā demogrāfisko situāciju un atbilstoši sagatavota darbaspēka trūkumu. Darba devēju ieskatā pedagogiem ir izšķiroša nozīme izglītības kvalitātes un tās konkurētspējas nodrošināšanā, kā arī, skolēnu sagatavošanā un motivēšanā iegūt profesionālo kvalifikāciju vai augstāko izglītību, tai skaitā STEM jomās, kas ir īpaši nozīmīgi Latvijas tautsaimniecības attīstībai un turpmākai pārejai uz augstas pievienotās vērtības ekonomiku.

LDDK atbalsta nepieciešamību nodrošināt pedagogiem konkurētspējīgu atalgojumu un sabalansētu darba slodzi, īpaši ņemot vērā, ka:

- Nepieciešams nodrošināt jaunu pedagogu piesaisti un noturēšanu izglītības sistēmā (šobrīd skolotāju vidējais vecums ir 48 gadi; šis rādītājs ir augstāks nekā vidējais skolotāju vecums OECD valstīs un TALIS dalībvalstīs (proti, 44 gadi); turklāt 51 % Latvijas skolotāju ir vecumā no 50 gadiem un vairāk (OECD vidējais rādītājs – 34 %).
- Nepieciešams nodrošināt sabalansētu darba slodzi reģionu skolās un pilsētās (liels skaits pedagogu ir nodarbināti nepilnā slodzē, kas neļauj nopelnīt pietiekami un tai pašā laikā ir gana daudz pedagogu, kuri strādā vairāk kā 1,3 slodzes, kas arī neveicina kvalitāti).
- Skolotāja minimālais atalgojuma līmenis atpaliek no augstāko izglītību ieguvušo vidējās izmaksas sākot no 2017. gada, turklāt šī atšķirība būs vēl izteiktāka, ja atsevišķi tiks vērtēts atalgojuma līmenis STEM jomu priekšmetu skolotājiem pret atalgojumu nozarē.
- Skolotāju atalgojuma līmenis Latvijā atpaliek no pedagogu atalgojuma Lietuvā un īpaši Igaunijā (Igaunijā minimālā pedagogu alga pērn bija 1315 eiro (vidējais bruto atalgojums nozarē ir nedaudz lielāks 1432 eiro 2021. g.), šogad minimālā alga pedagogiem Igaunijā palielināta līdz 1412 eiro, izskan mērķis to palielināt līdz 120% no valsts vidējās algas).
- Augstākajā izglītībā strādājošo pedagogu, ieskaitot, asistentu atalgojums nedrīkst būt zemāks kā vispārējās vidējās izglītības pedagogiem.

Valsts ik gadu no budžeta tērē salīdzinoši lielu līdzekļu apjomu izglītībai, tai skaitā pašvaldībām izglītības procesa nodrošināšanai, bet netiek sasniegta nepieciešamā kvalitāte. Tāpēc LDDK ieskatā ir jāmeklē veidi kā efektīvāk tērēt esošos līdzekļus izglītības sistēmā:

- Reģionālās reformas kontekstā nepieciešams turpināt darbu pie vispārējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošanas (Latvijā ir augstas izmaksas uz vienu izglītojamo, īpaši reģionos, kā arī zems skolēnu skaits uz vienu skolotāju);
- Nodrošināt skolu pieejamību tuvu dzīvesvietai sākumskolas izglītības posmā, bet vidusskolas koncentrēt attīstības centros (kur ir pietiekams iedzīvotāju skaits), nodrošinot skolēnu transportu.

Papildus nepieciešamie darbi:

- Turpināt pārmaiņas skolotāju sagatavošanā (izglītības digitālā transformācija, jauna pedagoģiskā kultūra, vispārējās izglītības reforma).
- Nodrošināt atbalstu jaunajiem skolotājiem, lai tie nezaudē motivāciju strādāt skolās.
- Novērst pedagogu palīgu un atbalsta personāla (logopēda, psihologa, speciālā pedagoga) trūkumu skolās.
- Nodrošināt pedagogus ar atbilstošiem metodiskiem materiāliem, kā arī mūsdienīgiem digitāliem mācību materiāliem.
- Veicināt skolēnu motivāciju un karjeras izglītību – tehniskās jaunrades pulciņi, darbs ar skolēniem un vecākiem jau no pamatskolas.
- Papildināt valsts noteiktos pārbaudes darbus vispārējās vidējās izglītības posmā ar vēl vienu pārbaudes darbu (fizikā, ķīmijā, bioloģijā vai dabaszinātnēs), ņemot vērā kritisko situāciju dabaszinātņu jomā.

2. Minimālās mēneša darba algas paaugstināšana 2023. gadā

Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) ir iepazīsies ar LM sagatavoto prezentāciju par minimālo mēneša darba algu un vērš uzmanību uz šādiem apstākļiem

- 1 LDDK jau vairākkārtīgi ir rosinājusi izstrādāt ilgtspējīgu mehānismu minimālās algas noteikšanai, nosakot proporciju pret valstī noteikto vidējo algu, jo minimālās algas pieaugumam ir jābūt prognozējamam un plānveidīgam;
- 2 Attiecībā uz **projektu ES direktīvai par adekvātu minimālo algu ES** LDDK vērš uzmanību, ka
  - a. Ar Direktīvu tiek **stiprināta sociālo partneru un koplīguma sarunu loma**
  - b. Jāveicina koplīguma sarunas par algu noteikšanu,
  - c. Dalībvalstīm, kuru koplīgumu aptvērums ir mazāks par 70 %, ir jāizstrādā **rīcības plāns** koplīguma sarunu veicināšanai.
- 3 LDDK konceptuāli atbalsta minimālās algas **attiecību pret vidējo darba samaksu** iepriekšējā gadā, **izstrādājot sabalansētus kritērijus minimālās algas prognozētai noteikšanai** un ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu par adekvātu minimālo algu Eiropas Savienībā noteikto.

- 4 Neiebilstot minimālās algas pakāpeniskai celšanai Latvijā, LDDK aicina ņemt vērā:
- a. Latvijā darbaspēka izmaksas ir augstākas nekā Baltijas reģionā
  - b. Latvijā piemērotais diferencētais neapliekamais minimums būtiski ietekmē nodokļu slogu pie atšķirīgiem atalgojuma līmeņiem, kā arī ietekmē bruto un neto attiecību pie vidējās un minimālās algas
  - c. Strauja minimālās algas paaugstināšana rada spiedienu uz lielāku atalgojuma pieaugumu citās algu grupās
  - d. Strauja minimālās algas paaugstināšana palielina darbaspēka izmaksas (virsstundu apmaksu, VSAOI, darba nespējas lapu apmaksu)
  - e. Diskusijas par minimālās algas paaugstināšanu ir jānodala no valsts budžeta veidošanas procesa.